

Когато презъ пролѣтъта на 1876 г. пламна Априлското въстание, а Сърбия почна на се готви за война, Хитовъ получи заповѣдь отъ сръбското военно министерство да събира доброволци, за да нахлуе въ България. Естествено е, че той не можеше да не взема мѣрки, за да се подигне бѣлг. население и улесни задачата му. Ето защо, спомнилъ си за пламенния врачанинъ Мито х. Мицовъ, той му пише писмото. Това обяснение все още търпи възражения, но окончателното изясняване на въпроса не може да стане тукъ, нито е отъ особно значение за този трудъ.

По неизвестни причини това писмо не е отишло по своето назначение, а и иманата на споменатитѣ американци оставатъ забулени въ сѣнка — тѣ не се срѣщатъ въ книжнината, доколкото ми е позната, и въпроситѣ около тѣхнитѣ подбуди, дѣла и личности оставатъ скрити.

б) На списъцитѣ

Както въ повечето наши чети, тѣй и въ Хитовата презъ 1876 г. не се знае точно и пълно кои сж участвували. Това се дължи не само на незадоволителната организация, свойствена на всѣка импровизация, но и самитѣ условия, при които сж се формирали, действували и разформирали четитѣ. И, може би, тъкмо въ небрежността на четниците да се регистриратъ се крие величието на подвига имъ: доброволно идва, остава непознатъ, бие се безъ никога да проявява суетностъ и умира неизвестенъ. Тъкмо „незнаенъ“ воинъ! Поклонъ. . .

Следъ освобождението на България става нужда да се съставятъ по-пълни списъци. Тогава Панайотъ Хитовъ работи надъ списъцитѣ, събира сведения отъ свои бивши четници и т. н. Това се вижда отъ самия дневникъ, както се отбеляза вече, и сжщо и две негови писма отъ 12 XII 1896 г. и 10 I 1897 г., адресирани до Велко Абаджиевъ, живущъ въ Ломъ — поборникъ и училищенъ деецъ⁴⁹⁾. Абаджиевъ е споменатъ на стр. 55 отъ дневника, въ списъка, подъ № 25, като „Абаджиевичъ“.

За да не увеличавамъ обема на труда, избѣгнахъ да съставя точенъ азбученъ списъкъ на Хитовитѣ съратници — една работа, която би била полезна за по-подробнитѣ изследвания.

Все пакъ трѣбва да обърна внимание върху следното:

1. Въ списъцитѣ на Хитова нѣкои имена се повтарятъ, напр. Анастасъ Димитриевичъ—№ 20 на стр. 55 и № 74 на

⁴⁹⁾ Писмата се намиратъ въ архива на Военния музей подъ сигми Х. ж. 13 к Х. ж. 12.